

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU11

Arbetskraftsinvandring

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Yrkandena handlar om arbetsmarknadsprövning, villkor för arbetstillstånd, att attrahera arbetskraft och förhindra utnyttjande och missbruk, uppehållstillstånd för forskning och studier m.m.

I betänkandet finns elva reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 30 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Arbetskraftsinvandring	6
Uppehållstillstånd för forskning och studier	14
Reservationer	16
1. Arbetsmarknadsprövning, punkt 1 (S, V)	16
2. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (S)	16
3. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (V)	17
4. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (C)	18
5. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (MP)	18
6. Attrahera arbetskraft, punkt 3 (C, MP)	19
7. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (S)	20
8. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (V)	20
9. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (C)	21
10. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (MP)	22
11. Övrigt om arbetskraftsinvandring, punkt 5 (MP)	22
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	24
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	24

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Arbetsmarknadsprövning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,

2023/24:875 av Leif Nysmed (S),

2023/24:878 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S),

2023/24:1703 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2023/24:2620 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 51,

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och

2023/24:2661 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 1 (S, V)

2. Villkor för arbetstillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)

yrkandena 1 och 2,

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 15,

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16,

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15 och

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (C)

Reservation 5 (MP)

3. Attrahera arbetskraft

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del och

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 17.

Reservation 6 (C, MP)

4. Förhindra utnyttjande och missbruk

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)

yrkande 5,

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del

och 6–8,

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 16 och

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (V)

Reservation 9 (C)

Reservation 10 (MP)

5. Övrigt om arbetskraftsinvandring

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:506 av Camilla Mårtensen och Louise Eklund (båda L),

2023/24:843 av Anders W Jonsson (C) yrkande 4,

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 9–14,

2023/24:2199 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3,

2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 5 och

2023/24:2430 av Magnus Jacobsson (KD).

Reservation 11 (MP)

6. Uppehållstillstånd för forskning och studier

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)

yrkandena 3 och 4 samt

2023/24:1797 av Rickard Nordin (C).

Stockholm den 15 februari 2024

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Jessica Rosencrantz

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jessica Rosencrantz (M), Tony Haddou (V), Ludvig Aspling (SD), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Daniel Persson (SD), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Martina Johansson (C), Nima Gholam Ali Pour (SD), Mats Berglund (MP), Mauricio Rojas (L), Jessica Rodén (S), Caroline Högström (M), Zara Leghissa (S) och Lena Bäckelin (S).

Redogörelse för ärendet

I ärendet behandlar utskottet drygt 30 yrkanden från allmänna motionstiden 2023/24. Yrkandena handlar om arbetskraftsinvandring och uppehållstillstånd för forskning och studier.

En redovisning av de behandlade yrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Arbetskraftsinvandring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetsmarknadsprövning, villkor för arbetstillstånd, att förhindra utnyttjande och missbruk, att attrahera arbetskraft, påföljder m.m.

Jämför reservation 1 (S, V), 2 (S), 3 (V), 4 (C), 5 (MP), 6 (C, MP), 7 (S), 8 (V), 9 (C), 10 (MP) och 11 (MP).

Gällande ordning

Uppehålls- och arbetstillstånd

En utlänning som ska arbeta i Sverige på grund av en anställning här eller utomlands ska ha ett arbetstillstånd. Detta framgår av 2 kap. 7 § utlänningslagen (2005:716), förkortad UtL. Som huvudregel ska ansökan ha gjorts och beviljats före inresan i landet (6 kap. 4 § UtL). Det finns flera undantag från kravet på arbetstillstånd, bl.a. för personer med permanent uppehållstillstånd (2 kap. 8 c § UtL). Av 2 kap. 5 § UtL framgår att en utlänning som vistas i Sverige mer än tre månader ska ha uppehållstillstånd.

En ansökan om arbetstillstånd prövas normalt sett enligt 6 kap. 2 § första stycket UtL. I bestämmelsen anges att arbetstillstånd får ges till en utlänning som har ett anställningsavtal om anställningen gör det möjligt för honom eller henne att uppnå en god försörjning och om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen.

Med en god försörjning avses en lön som uppgår till minst 80 procent av den medianlön som Statistiska centralbyrån publicerar för Sverige, vilket framgår av 5 kap. 8 a § utlänningsförordningen (2006:97), förkortad UtF.

Ett arbetstillstånd får inte ges för längre tid än två år och inte för längre tid än anställningen gäller (6 kap. 2 a § UtL). Tillståndstiden får dock förlängas under förutsättning att anställningen uppfyller villkoren i 6 kap. 2 § UtL. Enligt 6 kap. 4 a § UtL ska förlängning av tillståndstiden vägras om

1. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt
2. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende
3. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än de som arbetstillståndet beviljades för
4. det har funnits förutsättningar att återkalla tidigare uppehållstillstånd enligt 7 kap. 7 e § första stycket 1 UtL, med beaktande av tredje stycket.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en utlänning som har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § UtL ska återkallas om förutsättningarna för arbetstillståndet av något annat skäl än att anställningen har upphört inte längre är uppfyllda (7 kap. 7 e § första stycket 1 UtL). Om utlänningens anställning har upphört sedan utlänningen underrättats om att en utredning om återkallelse har inletts, men innan beslut om återkallelse har fattats, får uppehållstillståndet dock inte återkallas om utlänningen inom fyra månader har fått en ny anställning som omfattas av arbetstillståndet eller inom samma tid har ansökt om arbetstillstånd med anledning av en ny anställning och ansökan därefter beviljas (7 kap. 7 e § andra stycket UtL).

Ett tillstånd behöver inte återkallas i ringa fall eller om en återkallelse med hänsyn till omständigheterna annars inte framstår som skälig (7 kap. 7 e § tredje stycket UtL).

Arbetstillståndet ska knytas till en viss arbetsgivare och avse ett visst slag av arbete. Efter en sammanlagd tillståndstid om två år ska tillståndet knytas endast till ett visst slag av arbete (6 kap. 2 a § UtL). En utlänning som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren har haft uppehållstillstånd för arbete får beviljas permanent uppehållstillstånd (5 kap. 5 § UtL).

Ett tillstånd för säsongarbete beviljas i form av ett arbetstillstånd för säsongarbete om vistelsen inte överstiger 90 dagar. För en längre vistelse beviljas ett uppehålls- och arbetstillstånd för säsongarbete (6 c kap. 1 § UtL). Det finns enligt 6 c kap. 10 § UtL möjligheter att förlänga tillståndstiden.

En utlänning som önskar vistas här i landet för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att starta näringsverksamhet får enligt 5 kap. 9 § UtL beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om han eller hon

1. har slutfört studier som motsvarar en examen på avancerad nivå
2. har tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa och
3. har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

Kontrollåtgärder och straff

Migrationsverket får kontrollera att den som har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § UtL har påbörjat arbetet inom fyra månader från tillståndets första giltighetsdag och att förutsättningarna för arbetstillstånd enligt den bestämmelsen är uppfyllda under tillståndstiden (6 kap. 6 a § UtL).

En arbetsgivare till en utlänning som har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § UtL ska efter föreläggande av Migrationsverket lämna skriftliga uppgifter om de villkor som gäller för utlänningens anställning. Migrationsverkets föreläggande får förenas med vite (9 kap. 17 § UtL). Eftersom arbetsgivarens uppgifter enligt 6 kap. 6 b § UtL ska lämnas på heder och samvete blir 15 kap. 10 § brottsbalken om osann eller vårdslös försäkran tillämplig. Böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, fängelse i högst två år kan då komma i fråga. Migrationsverket får vidare ålägga arbetsgivaren att skriftligen anmäla om något av villkoren som anges i 6 kap. 2 §

UtlL ändras till det sämre i förhållande till de uppgifter som legat till grund för beslutet om arbetstillstånd (6 kap. 6 c § UtlF). Åläggandet ska göras i samband med att utlänningen beviljas arbetstillstånd.

Genom 5 § 1 förordningen (2019:502) med instruktion för Migrationsverket ska myndigheten vidta åtgärder för att motverka missbruk av regler, felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Polismyndigheten får genomföra en inspektion för att kontrollera om en arbetsgivare har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige eller som har rätt att vistas här men saknar arbetstillstånd, en s.k. arbetsplatsinspektion (9 kap. 14 § UtlL).

En utlänning som uppsåtligen eller av oaktsamhet har anställning eller bedriver verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att ha ett sådant tillstånd döms till böter (20 kap. 3 § UtlL). Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige eller saknar föreskrivet arbetstillstånd döms till böter eller fängelse i högst ett år (20 kap. 5 § UtlL).

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte gör en anmälan som föreskrivs i en förordning som har utfärdats med stöd av utlänningslagen döms till böter eller, när omständigheterna är försvårande, till fängelse i högst sex månader (20 kap. 6 § UtlL). Detta gäller även den som i en anmälan eller ett ansökningsärende enligt utlänningslagen eller enligt en förordning som har utfärdats med stöd av utlänningslagen medvetet lämnar oriktiga uppgifter eller medvetet låter bli att tala om något förhållande av betydelse.

En fysisk eller juridisk person som har en utlänning anställd ska betala en särskild avgift om utlänningen inte har rätt att vistas i Sverige eller saknar föreskrivet arbetstillstånd (20 kap. 12 § UtlL). Även en uppdragsgivare åt en sådan arbetsgivare ska under vissa omständigheter betala en särskild avgift (20 kap. 12 a § UtlL).

Som en särskild rättsverkan får den som har begått ett brott genom att ha en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige för en tid av högst fem år fråntas sin rätt till offentliga stöd, bidrag och förmåner som har beviljats men ännu inte betalats ut eller kommit honom eller henne till del. Även återbetalningsskyldighet kan komma i fråga (20 kap. 15 och 16 §§ UtlL).

För en arbetsgivare som har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige gäller, om arbetsgivaren inte har kontrollerat denna rätt, lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige. En utlänning som har utfört arbete under sådana förhållanden har enligt 4 § rätt till lön och annan ersättning från arbetsgivaren.

Statusbyte

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande har avslagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningen vistas här och sedan minst

fyra månader har en anställning som uppfyller villkoren som anges i 6 kap. 2 § UtIL och avser en tidsperiod om minst ett år från ansökningstillfället, ett s.k. status- eller spårbyte (5 kap. 15 a § UtIL). Ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flyktning eller alternativt skyddsbehövande har vunnit laga kraft.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att återupprätta arbetet med att ta tillbaka kontrollen över arbetskraftsinvandringen. Reformarbetet som påbörjades under den förra mandatperioden behöver enligt motionärerna fortsätta, men de åtgärder som den nuvarande regeringen har vidtagit, såsom ett försörjningskrav som ska få en rad undantag, är otillräckliga. Det behövs ett högre försörjningskrav med färre undantag och tuffare förhandskontroller av företag. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om behovet av att etablera en arbetsmarknadsprövning. Ett tillkännagivande om att införa arbetsmarknadsprövning föreslås även i kommittémotion 2023/24:2620 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 51 samt i motionerna 2023/24:878 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S), 2023/24:1703 av Teresa Carvalho m.fl. (S) och 2023/24:2661 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 5. I motion 2023/24:875 av Leif Nysmed (S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av regelverket för arbetskraftsinvandring. Motionären föreslår bl.a. en arbetsmarknadsprövning.

I kommittémotion 2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD) föreslås i yrkande 1 ett tillkännagivande om krav på heltid och i yrkande 2 ett tillkännagivande om krav på bostad, som villkor för arbetstillstånd. I yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om påföljder vid missbruk av regelverken. Indraget arbetstillstånd för den enskilde och förbud mot anlitande av utländsk arbetskraft för företaget ska vara möjligt liksom andra former av sanktioner och straff.

I kommittémotion 2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 föreslås ett tillkännagivande om hur ett rättvist system för arbetskraftsinvandring ska utformas. Som en del av ett sådant system förordar motionärerna att den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen återinförs. I motionen anförs att krav på en viss lönenivå inte hindrar exploatering av arbetskraftsinvandrare. Motionärerna föreslår också bl.a. att heltidsanställning införs som krav för arbetstillstånd, att vandelsprövning av arbetsgivare införs samt att arbetskraftsinvandrare som berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren får stanna i Sverige tillståndstiden ut och ges möjlighet att söka ny anställning. Motionärerna föreslår också att straff för arbetsgivare som utnyttjar arbetskraftsinvandrare införs liksom rätt till skadestånd för den arbetstagar som drabbas.

I partimotion 2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att lönegolvet (försörjningskravet) för arbetskraftsinvandring bör stoppas. Ett tillkännagivande med samma innebörd föreslås också i kommittémotion 2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15. Motionärerna anför att ett höjt lönegolv inte leder till att fusket minskar utan i stället kommer att göra att företagen får svårare att hitta rätt kompetens. I den sistnämnda motionen föreslås även tillkännagivanden om att verka för att problemen med fusk och utnyttjande inom arbetskraftsinvandringen ska lösas (yrkande 16) och om att se över hur man kan göra det mer attraktivt för arbetskraftsinvandrare att arbeta i Sverige (yrkande 17). I motion 2023/24:843 av Anders W Jonsson (C) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att underlätta möjligheterna att ta in utländsk arbetskraft genom att anpassa ansökningsprocesserna bättre till de gröna näringarnas behov.

I kommittémotion 2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att värna en efterfrågestyrd arbetskraftsinvandring. Motionärerna anger att det är viktigt att råda bot på den arbetskraftsbrist som förekommer i många branscher och att människor därför behöver rekryteras till Sverige för att arbeta. Det behöver gå snabbare att rekrytera, arbetstagarnas rättigheter ska stärkas och ingen ska utnyttjas. Vidare föreslås ett tillkännagivande om att sluta straffa arbetstagare för arbetsgivarens fel (yrkande 6), vilket nu sker eftersom arbetstagaren mister uppehålls- och arbetstillståndet om arbetsgivaren betalar för låg lön eller har utannonserat tjänsten på ett felaktigt sätt. Motionärerna föreslår också tillkännagivanden om skärpta sanktioner mot arbetsgivare som fuskar med reglerna om arbetskraftsinvandring (yrkande 7) och om att införa en möjlighet för arbetstagaren att få skadestånd om arbetsgivaren avsiktligt inte levt upp till kollektivavtalsenliga villkor (yrkande 8). För att stärka arbetskraftsinvandrarens ställning föreslås ett tillkännagivande om att det bör bli möjligt för arbetskraftsinvandrare att byta arbetsgivare och yrke även under den första tillståndspanoraden (yrkande 9). Motionärerna föreslår också att det bör vara möjligt att ha flera arbetsgivare samtidigt (yrkande 10). I yrkande 11 föreslås att det inrättas en servicefunktion för att framför allt små och medelstora företag ska undvika att göra misstag. Vidare föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att arbetskraftsinvandrare bör ges möjlighet att resa ut ur Sverige även under den period en förlängningsansökan handläggs (yrkande 12). För att minska arbetskraftsinvandrarens beroende av arbetsgivaren är det enligt motionärerna viktigt att han eller hon ges rimlig tid att hitta ett nytt arbete när ett ärende om återkallelse har inletts eller en anställning har upphört. Motionärerna föreslår därför att den s.k. omställningstiden förlängs (yrkande 13), från fyra till sex månader. Vidare föreslår motionärerna tillkännagivanden om att värna s.k. spårbyte inom asylprocessen (yrkande 14) och om att avskaffa godtyckliga lönegränser för arbetskraftsinvandring (yrkande 15). Även om det går att diskutera om den gamla praxisen – att det går att försörja sig på 13 000 kronor i månaden – är hållbar i dagens kostnadsförhållanden är det anmärkningsvärt att regeringen sätter nivån så långt över vad andra människor i Sverige förväntas klara sig på.

I motion 2023/24:2199 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att se över straffskalorna för brott avseende utnyttjande av olaglig arbetskraft. I motion 2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att överväga en reformerad reglering av arbetskraftsinvandring för att undvika att personer med arbete utvisas.

I motion 2023/24:2430 av Magnus Jacobsson (KD) föreslås ett tillkännagivande om att underlätta för strategisk arbetskrafts- och utbildningsinvandring.

I motion 2023/24:506 av Camilla Mårtensen och Louise Eklund (båda L) begärs ett tillkännagivande om att möjliggöra för tredjelandsmedborgare med permanent uppehållstillstånd, men utan svenskt eller annat nordiskt medborgarskap, att få jobba på en nordisk arbetsmarknad.

Utskottets ställningstagande

Sverige har en omfattande arbetskraftsinvandring. Att nödvändig kompetens kan rekryteras från andra länder stärker svenska företag och Sveriges gemensamma konkurrenskraft. I kölvattnet av ett tillåtande regelverk har dock missbruk och utnyttjande vuxit fram, särskilt när det gäller arbetskraftsinvandring till lågkvalificerade yrken. Det är viktigt för såväl seriösa företag som arbetstagare att kriminalitet och fusk som är kopplat till arbetskraftsinvandring bekämpas med många olika åtgärder. Utskottet anser därför att en omställning är nödvändig med skärpta regler för att minska den lågkvalificerade arbetskraftsinvandringen på samma gång som möjligheterna förbättras för den högkvalificerade arbetskraftsinvandringen. Missbruk ska stävjas samtidigt som Sverige ska vara ett välkommande land för internationell talang och kompetens.

När det gäller frågan om arbetsmarknadsprövning är utskottets uppfattning att det är arbetsgivaren själv som bäst avgör om det finns ett behov av att rekrytera arbetskraft från tredjeländer. Utskottet är därför inte berett att föreslå ett tillkännagivande om att införa en arbetsmarknadsprövning som villkor för arbetstillstånd.

För att minska missbruket av systemet för arbetskraftsinvandring har försörjningskravet höjts. För att uppfylla kravet på god försörjning gäller sedan den 1 november 2023 att lönen måste uppgå till minst 80 procent av den medianlön som Statistiska centralbyrån publicerar för Sverige. Missbruket av arbetskraftsinvandringen, som särskilt är kopplat till lågkvalificerade yrken, bör enligt utskottet bekämpas med full kraft. Utskottet kan därför inte ställa sig bakom förslag om att sänka eller stoppa höjningen av försörjningskravet. Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom förslag om andra lättnader av reglerna för att få arbetstillstånd eller om möjligheten till spårbyte.

Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring kommer att lämna sitt utredningsbetänkande i februari 2024 och utskottet konstaterar att utredningen enligt direktiven (dir. 2023:25) ska ta fram förslag som skärper

villkoren för arbetskraftsinvandringen. Direktiven anger bl.a. att arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket UtL endast ska kunna beviljas om det arbete till vilket arbetskraftsinvandring sker i normalfallet har en lönenivå motsvarande medianlönen, även om den exakta nivån blir en fråga för utredaren att ta ställning till. Det anges i direktiven att det kan finnas situationer när den arbetskraft som redan finns i Sverige inte räcker till för att fylla behoven inom yrken där lönen är lägre än det fastslagna lönekravet och att det kan röra sig om yrken inom vilka det krävs särskild kompetens, erfarenhet eller skicklighet. I dessa fall är det nödvändigt att möjliggöra undantag från den lönenivå som ska gälla generellt för att inte riskera kompetensbrist. Det kan även aktualiseras inom t.ex. yrken som är säsongsbundna. I uppdraget ingår därför att föreslå hur ett lägre lönekrav för enskilda yrkesgrupper kan utformas. Ett alternativ skulle kunna vara att utforma det lägre lönekravet som ett försörjningskrav.

Utredaren ska även ta ställning till om vissa kategorier av utländsk arbetskraft helt bör undantas från ett nytt lönekrav eller alltid omfattas av ett lägre lönekrav, ett försörjningskrav eller vad som annars bör gälla.

Vidare bör utredaren överväga hur en ordning kan utformas som innebär att regeringen kan föreskriva att vissa yrkesgrupper exkluderas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd. Det kan t.ex. handla om personliga assistenter och andra yrkesgrupper där missbruk av systemet med arbetskraftsinvandring är omfattande.

Utredaren ska också analysera och ta ställning till hur försörjningskravet för tillstånd för säsongarbete bör höjas, eftersom även säsongarbetares ställning på arbetsmarknaden behöver stärkas och konkurrens med låga löner motverkas.

Förslagen ska enligt direktiven utformas på ett sätt som så långt som möjligt förenklar handläggningen, minimerar den administrativa bördan för arbetsgivare och möjliggör korta handläggningstider.

När det gäller sanktioner och straff är regelverket för arbetskraftsinvandring utförligt och det omfattar även en möjlighet till ersättning till arbetstagaren. Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring ska därtill enligt de ursprungliga direktiven (dir. 2022:90) analysera och ta ställning till om den särskilda avgiften för den som anställer en utlänning som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige ska höjas och differentieras. Utskottet ser mot den bakgrunden inte skäl för att ställa sig bakom förslag om tillkännagivanden om sanktioner eller skadestånd.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att ett välbehövligt reformarbete pågår som omfattar åtgärder för att komma till rätta med missbruket av systemet för arbetskraftsinvandring och utnyttjandet av utländska arbetstagare. Utskottet vill inte föregripa detta arbete och är därför inte berett att ställa sig bakom förslag om kontroll över eller utformningen av systemet för arbetskraftsinvandring, om fusk, utnyttjande och skärpta regler.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:389 (SD) yrkandena 1, 2 och 5, 2023/24:439 (V) yrkande 26, 2023/24:875 (S), 2023/24:878 (S),

2023/24:956 (MP) yrkandena 1, 6–10 och 12–15, 2023/24:1703 (S), 2023/24:2199 (M) yrkande 3, 2023/24:2281 (M) yrkande 5, 2023/24:2457 (C) yrkande 16, 2023/24:2491 (C) yrkandena 15 och 16, 2023/24:2620 (S) yrkande 51, 2023/24:2622 (S) yrkandena 2 och 3 samt 2023/24:2661 (S) yrkande 5.

När det gäller den högkvalificerade arbetskraftsinvandringen kan utskottet konstatera att Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring fått i uppdrag att analysera och ta ställning till åtgärder som främjar den högkvalificerade arbetskraftsinvandringen, som t.ex. gäller kortare handläggningstider och förenklade tillståndprocesser och som främjar samverkan mellan myndigheter och säkerställer att regelverken inte skapar onödiga hinder. Utskottet konstaterar även att en utredare i maj 2022 gavs i uppdrag att föreslå hur det s.k. nya blåkortsdirektivet, (EU) 2021/1883, ska genomföras i svensk rätt och att uppdraget har redovisats i promemorian Genomförande av det nya blåkortsdirektivet (Ds 2023:6). Syftet med förslagen i promemorian är att förbättra möjligheterna att attrahera och behålla högkvalificerade arbetstagare och underlätta dessa personers rörlighet inom EU. Promemorian har remitterats. Vidare ska Migrationsverket enligt regeringens regleringsbrev för 2024 fortsätta att främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring och löpande redovisa vidtagna åtgärder.

I regleringsbrevet till Migrationsverket för 2024 anges även att verket ska förkorta kötiderna för öppna ärenden och öka andelen beslut som fattas inom författningsstyrd tid samt att detta särskilt gäller prövningen av ansökningar om uppehållstillstånd för arbete och forskning. Migrationsverket ska också förbättra sin tillgänglighet och service för de sökande och andra berörda. Vidtagna åtgärder ska redovisas för regeringen.

Utskottet ser med det anförda inte skäl för att föreslå tillkännagivanden om att göra det mer attraktivt att arbeta i Sverige, inrätta en servicefunktion, anpassa ansökningsprocesserna bättre till de gröna näringarnas behov eller om arbete på en nordisk arbetsmarknad. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:506 (L), 2023/24:843 (C) yrkande 4, 2023/24:956 (MP) yrkande 11, 2023/24:2430 (KD) och 2023/24:2491 (C) yrkande 17.

Uppehållstillstånd för forskning och studier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en uppföljning av uppehållstillstånd för högre studier samt om uppehållstillstånd för gästdoktorander och för barn till utländska forskare.

Gällande ordning

Frågan om uppehållstillstånd för forskning och studier inom högre utbildning regleras i huvudsak i 5 b kap. UtL. Regelverket grundar sig företrädesvis på EU:s student- och forskardirektiv.

Ett uppehållstillstånd för forskning är tidsbegränsat och förutsätter att utlänningen har ett s.k. mottagningsavtal (5 b kap. 1 § UtL). För ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning krävs bl.a. att utlänningen har antagits till en utbildning på heltid vid en läroanstalt för högre utbildning i Sverige och har betalat de avgifter som tas ut för studierna vid läroanstalten (5 b kap. 3 § UtL). Som allmänna förutsättningar för båda typerna av tillstånd gäller att utlänningen ska ha tillräckliga medel, ha ansökt om en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige – om vistelsen understiger ett år – och inte utgör ett hot mot allmän ordning, säkerhet eller folkhälsa (5 b kap. 9 § UtL). Ett beviljat uppehållstillstånd får enligt 5 b kap. 17 § UtL förlängas.

Gästdoktorander, dvs. doktorander som utför en del av sin forskarutbildning i Sverige men som inte har bedömts vara antagna till en utbildning här, beviljas uppehållstillstånd enligt 5 kap. 10 § UtL.

Ett barn och vissa andra familjemedlemmar till en utlänning med uppehållstillstånd för forskning ska själva beviljas uppehållstillstånd. Som huvudregel gäller att en sådan familjemedlem ska ha ansökt om och beviljats uppehållstillstånd före inresan i Sverige (5 b kap. 19 och 20 §§ UtL).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om studenter inom högre utbildning. Motionärerna anser att en översyn av såväl regelverket som administrativa system bör göras för att underlätta uppföljning av beviljade uppehållstillstånd och kontroll av att uppställda villkor efterlevs, i syfte att undvika att missförhållanden uppstår. I yrkande 4 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om särskilda uppehållstillstånd för gästdoktorander. Motionärerna anger att eftersom gästdoktorander beviljas uppehållstillstånd för besök är möjligheten att förlänga deras vistelse, t.ex. för att avsluta ett experiment, i nuläget mycket begränsad.

I motion 2023/24:1797 av Rickard Nordin (C) föreslås ett tillkännagivande om att se över situationen kring uppehållstillstånd för nyfödda barn till forskare.

Utskottets ställningstagande

Det är viktigt att Sverige har en stark attraktions- och konkurrenskraft som destinationsland för utländska forskare och studenter. Det är också angeläget att dessa personer ges möjligheter att långsiktigt bidra med sin kompetens i hela landet. Det behövs därför goda förutsättningar för bl.a. forskare att verka i Sverige. Samtidigt förekommer missbruk av uppehållstillstånd för studier. Fusk och missbruk av systemet är inte acceptabelt och måste motverkas.

Utskottet konstaterar att Migrationsverket i regleringsbrevet för 2023 gavs i uppdrag att tillsammans med universiteten och högskolorna säkerställa att missbruk av uppehållstillstånd för studier inom högre utbildning försvåras. Uppdraget delredovisades i oktober 2023 och ska slutredovisas senast den 1 april 2024.

Utskottet konstaterar även att migrationsminister Maria Malmer Stenergård i ett svar på en interpellation den 8 december 2023 uppgav att det för närvarande pågår ett arbete inom Regeringskansliet för att ge en utredare i uppdrag att ”föreslå åtgärder som förbättrar förutsättningarna för utländska doktorander och forskare att verka och stanna kvar i Sverige”. Ministern angav vidare: ”Avsikten är att det även ska göras en översyn av regelverket när det gäller uppehållstillstånd för studier. Syftet med det kommande uppdraget ska vara att stärka Sveriges konkurrenskraft som forskningsnation samt motverka att systemet med uppehållstillstånd för studier missbrukas.”

Mot denna bakgrund anser utskottet att det saknas skäl för att förorda tillkännagivanden om uppehållstillstånd för forskning och studier. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2023/24:389 (SD) yrkandena 3 och 4 och 2023/24:1797 (C).

Reservationer

1. Arbetsmarknadsprövning, punkt 1 (S, V)

av Tony Haddou (V), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Zara Leghissa (S) och Lena Bäckelin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,

2023/24:878 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S),

2023/24:1703 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2023/24:2620 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 51,

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och

2023/24:2661 av Mattias Vepsä m.fl. (S) yrkande 5 och

bifaller delvis motion

2023/24:875 av Leif Nysmed (S).

Ställningstagande

Det nuvarande, marknadsbaserade systemet för arbetskraftsinvandring leder till många svåra problem, bl.a. utnyttjande av utländska arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden och dumpning av löner och arbetsvillkor. Arbetskraftsinvandring bör därför bara vara möjlig i de fall det inte går att hitta rätt person i Sverige. Den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen bör följaktligen återinföras.

2. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Zara Leghissa (S) och Lena Bäckelin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och

avslår motionerna
2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)
yrkandena 1 och 2,
2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,
2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 15,
2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16 och
2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Den förra regeringen tog initiativ för att strama upp de bestämmelser om arbetskraftsinvandring som infördes 2008, men det finns ett fortsatt behov av att skärpa och förbättra regelverket. Det behövs ett försörjningskrav som motsvarar 100 procent av medianlönen i Sverige och som har färre undantag.

3. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (V)

av Tony Haddou (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del och
avslår motionerna
2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)
yrkandena 1 och 2,
2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 15,
2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16,
2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15 och
2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Ett antal förändringar av lagstiftningen behöver genomföras för att åstadkomma ett rättvist system för arbetskraftsinvandring, som garanterar att de som invandrar inte utnyttjas och som inte används för att dumpa löne- och arbetsvillkoren på den svenska arbetsmarknaden. Regeringens förordningsändring innebär att en arbetskraftsinvandrare ska ha en lön som uppgår till minst 80 procent av medianlönen. Oseriösa arbetsgivare kommer dock även fortsättningsvis att kunna exploatera arbetskraftsinvandrare genom att utlova en viss lönenivå men därefter utbetala en lägre nivå. Helt andra åtgärder krävs för att komma till rätta med utnyttjandet av arbetskraftsinvandrare. När det

gäller villkoren för arbetstillstånd är en av dessa åtgärder att heltidsanställning bör utgöra ett krav för arbetstillstånd.

4. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16 och
2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15 och
avslår motionerna
2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)
yrkandena 1 och 2,
2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,
2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 15 och
2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Det är angeläget att de reformer som genomförs för att få bukt med missbruket av arbetstillstånd är ändamålsenliga och leder till att fusket faktiskt minskar och inte slår håll på systemet med arbetskraftsinvandring. Det nya lönegolvet, som oftast innebär att arbetskraftsinvandraren betalar tillbaka en del av lönen till arbetsgivaren, kommer inte att minska fusket. Höjningen av lönegolvet kommer bara att leda till att företagen får betydligt svårare att hitta rätt kompetens, och den måste därför stoppas.

5. Villkor för arbetstillstånd, punkt 2 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 15 och
avslår motionerna

2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 16,

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 15 och

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Godtyckliga lönegränser för arbetskraftsinvandring måste avskaffas. Även om det går att diskutera om den gamla praxisen – att det går att försörja sig på 13 000 kronor i månaden – är hållbar i dagens kostnadsläge är det anmärkningsvärt att regeringen sätter lägstanivån (27 360 kronor i månaden) så långt över vad andra människor i Sverige förväntas kunna klara sig på.

6. Attrahera arbetskraft, punkt 3 (C, MP)

av Martina Johansson (C) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del och

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 17.

Ställningstagande

Kompetensbristen är ett av de största hindren för företag i Sverige, och människor behöver rekryteras hit för att arbeta. Ett öppet system för arbetskraftsinvandring är viktigt för Sveriges utveckling och ekonomi, för företagen och för alla som får en chans att arbeta i Sverige. En negativ konsekvens av de s.k. kompetensutvisningarna för ett antal år sedan är att Sverige har kommit att uppfattas som ett mindre attraktivt land att arbeta i. Samtidigt är många företag beroende av arbetskraftsinvandring och konkurrensen om arbetskraft mellan vissa länder är stark. Det är därför viktigt att arbetskraftsinvandrare väljer att arbeta i just Sverige. Det förutsätter ett fungerande och samordnat system när arbetskraftsinvandringen väl kommer hit, men också att Sverige tar fram en tydlig strategi för hur arbetskraft från andra länder ska kunna attraheras. Det finns också ett behov av att utveckla Sveriges öppna system, bl.a. behöver det gå snabbare för företag att rekrytera.

7. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Zara Leghissa (S) och Lena Bäckelin (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och avslår motionerna

2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD) yrkande 5,

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del och 6–8 samt

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 16.

Ställningstagande

De marknadsbaserade bestämmelserna om arbetskraftsinvandring som infördes 2008 har gynnat oseriösa företag, blivit en inkomstkälla för kriminella nätverk och bidragit till att personer som har fått skydd i Sverige inte har kommit i arbete. Den förra regeringen tog initiativ för att strama upp reglerna, bl.a. genomfördes krav på bindande anställningsavtal. Det påbörjade reformarbetet behöver dock fortsätta med fler åtgärder. Det behövs skärpta sanktioner mot arbetsgivare som bryter mot regelverken och det bör införas tuffare förhandskontroller av företag som ansöker om tillstånd för arbetskraftsinvandring. Vidare bör arbetstagare som utnyttjas eller drabbas av arbetsgivare som missköter sig ha rätt till skadestånd. Regeringen bör skyndsamt återkomma i dessa delar.

8. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (V)

av Tony Haddou (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del och

avslår motionerna
2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)
yrkande 5,
2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del och 6–
8,
2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 16 och
2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Arbetskraftsinvandringen har historiskt varit positiv för Sverige och bidragit till landets utveckling. Det nuvarande systemet är dock konstruerat för att arbetsgivare ska kunna ta hit lågbetald arbetskraft, och det har lett till lönedumpning, utnyttjande och osund konkurrens. Om arbetskraftsinvandringen även framöver ska bidra positivt för arbetstagaren, arbetsgivaren och samhället måste det finnas garantier för att de som invandrar inte utnyttjas. Detta kräver ett rättvist system som har fokus på arbetsmarknadens behov, inte på att minska invandringen.

Kravet på bindande anställningsavtal vid arbetskraftsinvandring som trädde i kraft den 1 juni 2022 är viktigt för att stävja utnyttjande och fusk. Kravet måste dock följas upp. Det bör även införas en vandelsprövning av arbetsgivarna. Arbetskraftsinvandrare som träder fram och berättar om missförhållanden ska också få stanna i Sverige tillståndstiden ut och ges möjlighet att söka en ny anställning. Vidare bör det införas straff för arbetsgivare som utnyttjar arbetskraftsinvandrare och skadestånd till arbetstagaren som drabbas.

9. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 16 och
avslår motionerna
2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD)
yrkande 5,
2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,
2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del och 6–
8 samt
2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Det finns problem med missbruk av arbetstillstånd. Arbetskraftsinvandrare utnyttjas av organiserade kriminella nätverk och arbetstillstånd används som ett sätt för att utnyttja välfärdssystemet. Det är viktigt att komma till rätta med dessa problem. Ett antal reformer för att förhindra problemen har genomförts, men mer behöver göras.

10. Förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 4 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del och 6–8 samt

avslår motionerna

2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD) yrkande 5,

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkande 26 i denna del,

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 16 och

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Det efterfrågestyrda regelverket för arbetskraftsinvandring infördes 2008. Därefter har ändringar gjorts, men mer behöver göras. Arbetstagarnas rättigheter måste förbättras för att ingen ska kunna utnyttjas. Arbetstagare ska inte straffas genom att förlora uppehålls- och arbetstillstånd när det är en arbetsgivare som gör fel, t.ex. genom att betala för låg lön eller ha utannonserat tjänsten på ett felaktigt sätt. Sanktionerna mot arbetsgivare som fuskar med reglerna om arbetskraftsinvandring bör skärpas och arbetstagare som inte får de villkor som de utlovats eller som tvingas betala ockerhyror bör få rätt till skadestånd och kränkingsersättning.

11. Övrigt om arbetskraftsinvandring, punkt 5 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 9–14 och avslår motionerna

2023/24:506 av Camilla Mårtensen och Louise Eklund (båda L),

2023/24:843 av Anders W Jonsson (C) yrkande 4,

2023/24:2199 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3,

2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 5 och

2023/24:2430 av Magnus Jacobsson (KD).

Ställningstagande

För att stärka arbetskraftsinvandrarens ställning bör det göras möjligt för honom eller henne att byta arbetsgivare och yrke även under den första tillståndsperioden. Vidare bör en person som har två eller fler anställningar som tillsammans gör att kraven i lagen är uppfyllda kunna beviljas uppehålls- och arbetstillstånd. Att t.ex. jobba halvtid för två arbetsgivare ska inte vara en omöjlighet. Det bör inrättas en servicefunktion för mindre och medelstora företag. Detta är viktigt särskilt för arbetsgivare som saknar kollektivavtal eftersom det kan vara svårt att veta hur avtalen ska tolkas. En möjlighet bör också införas för arbetskraftsinvandrare att resa ut ur Sverige även under den period en förlängningsansökan handläggs. Vidare bör den s.k. omställningsperioden förlängas. En person vars tillstånd har återkallats har under fyra månader en möjlighet att söka nytt arbete. Perioden bör förlängas till sex månader.

Spårbyte har inneburit en bra möjlighet för människor som har bott och arbetat i Sverige men fått avslag på sin asylansökan att bo kvar och bidra till det svenska samhället. Att avskaffa möjligheten till spårbyte skulle innebära att människor som har anställning i Sverige och försörjer sig först måste lämna landet för att ansöka om att få fortsätta arbeta här. Det är ett slöseri med resurser. Möjligheten till spårbyte bör behållas, samtidigt som åtgärder vidtas för att motverka att lagstiftningen för asyl- och arbetskraftsinvandring kringgås.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:389 av Ludvig Aspling och Nima Gholam Ali Pour (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på heltid och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på bostad och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om studenter inom högre utbildning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskilda uppehållstillstånd för gästdoktorander och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om påföljder vid missbruk av regelverken och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:439 av Ciczie Weidby m.fl. (V):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur ett rättvist system för arbetskraftsinvandring ska utformas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:506 av Camilla Mårtensen och Louise Eklund (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra för tredjelandsmedborgare med permanent uppehållstillstånd, men utan svenskt eller annat nordiskt medborgarskap, att få jobba på en nordisk arbetsmarknad och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:843 av Anders W Jonsson (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta möjligheterna att ta in utländsk arbetskraft genom att anpassa ansökningsprocesserna bättre till de gröna näringarnas behov och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:875 av Leif Nysmed (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:878 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovsprövning vid arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:956 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna en efterfrågestyrd arbetskraftsinvandring till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sluta straffa arbetstagare för arbetsgivarens fel och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta sanktioner mot arbetsgivare som fuskar med reglerna om arbetskraftsinvandring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en möjlighet för arbetstagaren att få skadestånd om arbetsgivaren avsiktligt inte levt upp till kollektivavtalsenliga villkor, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör bli möjligt för arbetskraftsinvandrare att byta arbetsgivare och yrke, även under den första tillståndsperioden, och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara möjligt att ha flera arbetsgivare samtidigt och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en servicefunktion för att framför allt små och medelstora företag ska undvika att göra misstag och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetskraftsinvandrare bör ges möjlighet att resa ut ur Sverige även under den period en förlängningsansökan handläggs och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga omställningstiden för arbetskraftsinvandrare och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna spårbyte i asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa godtyckliga lönegränser för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1703 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1797 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över situationen kring uppehållstillstånd för nyfödda barn till forskare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2199 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över straffskalorna för brott avseende utnyttjande av olaglig arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2281 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en reformerad reglering av arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2430 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för strategisk arbetskrafts- och utbildningsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2457 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lönegolvet för arbetskraftsinvandring bör stoppas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2491 av Jonny Cato m.fl. (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte införa ett lönekrav för arbetskraftsinvandrare och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att problemen med fusk och utnyttjande inom arbetskraftsinvandring ska lösas och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan göra det mer attraktivt för arbetskraftsinvandrare att arbeta i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2620 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för återinförd arbetsmarknadsprövning i samband med arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2622 av Anders Ygeman m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återupprätta arbetet med att ta tillbaka kontrollen över arbetskraftsinvandringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att etablera en arbetsmarknadsprövning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2661 av Mattias Vepsä m.fl. (S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.